

ONI SU NAM DAROVALI DIJETE

► Piše: L. Z.*

Muž i ja željeli smo djecu, a kod mene nije bilo uvjeta za planiranje trudnoće. Molili smo zagovor fratara na njihovom grobu u Širokom Brijegu i dijete se ubrzo začelo. Danas je, hvala Bogu, živo i zdravo.

Zahvalni smo na tome. Svakodnevno se utječemo

širokobriškim fratrima i osjećamo njihovu blizinu, zaštitu i zagovor. Oni stoje u našem životu kao uzori žrtve iz ljubavi.

Neka je dragom Bogu vječna hvala i slava za njihove živote i nadu Uskrsa kojoj nas oni svojom smrću uče. ✍

NAIZGLED NIJE BILO NADE

► Piše: A. S.**

Imala sam 27 godina. Bila sam u braku 16 mjeseci, sretna i blagoslovljena svojim suprugom. Naša prva trudnoća. Sreća i nervoza čekanja. Lijepi trenutci bi to trebali biti za svaku ženu. Buduću majku. Buduću obitelj, i oca i majku.

Ja sam se tih prvih nekoliko mjeseci trudnoće unatoč bakterijama koje su mi napadale plod, dobro osjećala. Pila sam propisane terapije i gurala sebe pozitivnom proživljavanju svakodnevice. No, ipak jedan je dan bio drukčiji. Liječnik mi je nakon nekoliko mjeseci antibiotske terapije rekao da sam čista, a njegovo je lice govorilo nešto drugo. Ubrzo su mu i usne pošle u drugom smjeru, kao i boja glasa. Počeo je strašnu priču o plodu moje utrobe, srcu ispod moga srca. O nepravilnostima u razvoju njegovih organa, točnije mozga. Nekakvim čudnim riječima poput hidrocefalusa, ageneze corpus callosa, proširenih moždanih komora i sl. Ja sam tada postala nijema. Uko-

čena. Oduzeta. Suprugu nisam znala ni objasniti što mi je rekao. Samo sam mu rekla kako nešto nije u redu i da moramo ujutro u bolnicu na podroban pregled.

Naravno, Google je pokazao rezultate mojih strepnji. »Corpus callosum je gusta nit živčanih vlakana koja dijeli mozak na lijevu i desnu hemisferu omogućujući komunikaciju između obiju hemisfera. Razvija se između 5. i 16. tjedna trudnoće, a poremećaj njegova razvoja može biti uzrokovan perinatalnom infekcijom (npr. rubeola ili CMV virus), kromosomskim (genetskim) abnormalnostima, toksičnim metaboličkim stanjima (npr. fetalnim alkoholnim sindromom) i sl. On prenosi motorne, senzorne i kognitivne informacije između hemisfera mozga održavajući više funkcija u tijelu, uključujući pokrete očiju, ravnotežu, emocionalne i taktilne reakcije te koncentraciju, a njegov nedostatak rezultira upravo odstupanjima na tom području. S

obzirom na to da se razvija tijekom trudnoće, jednom nerazvijen corpus callosum (može nedostajati samo djelomično ili, primjerice, biti hipoplastičan – nepravilno razvijen) postaje trajno stanje, odnosno nije podložno promjenama. Dok je hidrocefalus (laički rečeno “vodena glava”) ili ventrikulomegalija proširenje moždanih ventrikula (komora) i uzrokovana je povećanjem cerebrospinalne tekućine u njima (cerebrospinalna tekućina služi za ispunjenje, hranjenje, podmazivanje i zaštitu moždanih struktura). Moždani ventrikuli su četiri šupljine smještene u unutrašnjosti mozga, koji međusobno komuniciraju. Razlikuju se prvi i drugi (rečeni lateralni ventrikul, tj. bočni ventrikul – LV), koji se nalaze u unutrašnjim moždanim hemisferama, treći ventrikul nalazi se u diencefalonu, tj. međumozak (3V), dok se četvrti ventrikul nalazi u stražnjem mozgu (4V). Cerebrospinalna tekućina proizvodi se u dvama bočnim ventriku-

* Svi podatci poznati Vicepostulaturi.

** Svi podatci poznati Vicepostulaturi.

lama i od tamo, preko "Monroovih otvora" prelazi u treći ventrikul odakle preko prvoga ventrikula "aqueductus Sylvius" prelazi u četvrti ventrikul odakle preko bočnih "luschka" i srednjih "magendius" otvora prelazi u subarahnoidalni prostor lubanje i kralježnicu da bi ih poslije arahnoidalne granulacije mogle apsorbirati. Ako spiralno cerebralna tekućina ne protječe (to se može dogoditi zbog "Monroovih otvora", ili zbog zastoja "aqueductus Sylvius", ili zbog mane u apsorpiranju), ventrikuli u mozgu otiču kao "balončići", rade pritisak na mozak te, na manje ili više težak način, ugrožavaju kognitivne i psihomotorne funkcije. Ventrikuli se mogu "ispuhati" samo neurokirurški: ili se intervenira izravno na zastoj koji sprječava ispravan protok tekućine ili se rade sustavi derivacije koji putem ventila i jedne cijevi normaliziraju pritisak ventrikula skrećući protok tekućine ventrikularne šupljine u drugi dio tijela (desna srčana pretklijetka i naročito potrbušnice).«

Trenutačno stanje moga tijela, uma i srca bilo je ravna crta, bez oscilacija. Pogled u prazninu.

Taj se dan pred spavanje, nakon pregleda, nisam pomolila. Nisam se ni prekrižila. Bila sam ljuta na Boga. Mislila sam u sebi kako je mogao ne čuti sve moje molitve, sve moje utorkе i petke u postu, sve moje devetnice. Šutjela sam u ljutnji na Boga i na cijeli svijet.

Nakon potvrde dijagnoze u Mostaru, upućena sam u Kliniku za ženske bolesti u Zagrebu, poznatiju kao »Petrova«. Prije odlaska u Zagreb posjetila sam fra Jozu Zovku. Bog mi je dao milost da bude tu tada kada mi je trebao. Pomolio se za mene da mi Bog da snagu za ono što me čeka. Da mi dade snagu da prihvatim ono što mi je namijenio. Na odlasku u ruku mi je stavio neki letak. Savjetovao mi je da kad smognem snage za molitvu, uzmem taj letak.

Letak je stajao u mojoj torbi danima. Nakon nekoliko bolnih pregleda, jednog hladnog popodneva

u »Petrovoj«, tražeći nešto u torbi, našla sam letak koji mi je darovao fra Jozo Zovko. Dok su sitne pahuljice šarale bolnički vrt, ja sam na prozoru čitala sadržaj letka. Govorio je o našim pobijenim hercegovačkim franjevcima, našim širokobriškim mučenicima. Uz hladnoću s druge strane prozora osjetila sam toplinu gledajući draga lica na papiriću u svojoj ruci. Kao da su me grlili utješno. Kao da mi se majčina ruka spustila na ramena. Nekako sam znala da ipak nisam sama, da me On nije ostavio.

Započela sam molitvu. Nekad dok bih bila u bolnici, molila sam sama, a kad bih izašla van k suprugu, molili smo zajedno. Svakoga dana dva mjeseca, molitva za molitvom. Molili smo mučenike za našega sina. Za nas, da prihvatimo svaki križ koji nam je namijenio. Da ozdravi naše dijete... I velečasni Zlatko Sudac je molio sa mnom, kao i fra Jozo Zovko koji je položio ruke na moju glavu i trbuh.

Bog se vratio u moj život. Vjera se vratila u moj život. Liječnici su bili u šoku na pregledu. Stanje se popravljalo. Malformacija mozga je zastala tamo gdje je započela. Mjerenja su bila dugotrajna. Ipak, unatoč nalazima, liječnici su očekivali određene poteškoće u daljnjem neurološkom, psihološkom i motoričkom razvoju djeteta. Ja sam samo čekala porod. Molila sam se svojim već dobrim prijateljima – širokobriškim mučenicima.

Odlučeno je. Dana 19. ožujka napraviti će carski rez. Sveti Josip. Još jedna poruka kako će sve biti dobro. Odlazeći u operacijsku salu,

moj suprug, brat i svekar ispratili su me u suzama.

Ja sam bila spokojna. I toga jutra izmolila sam molitvu širokobriškim mučenicima. Bila sam neopisivo mirna i sretna.

Kada me sestra Tea uhvatila za ruku dozivajući me, već je moje malo čudo oborilo sva liječnička pravila i očekivanja svojim Apgarom (prvi test za novorođenče). 10/10. Sestra mi je rekla kako sam na svijet donijela svoj sretni smotuljak divnih plavih očiju i da ipak moram sačekati nekoliko dana da se upoznamo dok se ne završe podrobni pregledi.

Naš susret bio je čudesan. Ugladala sam ga na rukama sestre u hodniku. Srce mi je čudno zatrepilo kad sam prošla pored njega. Na prvi pogled znala sam da je to on. Moj Petar. Petar Josip, rođen na Svetoga Josipa koji mu je donio i drugo ime. Dodirnula sam mu dlanove. I poljubila mu stopala. Šapnula sam mu da je moje čudo. Da je mama molila za njega. Da je tata molio za njega. I bake i dide.

Čudesno nekako moj je dječak prohodao s devet mjeseci, progovorio s godinu dana. Odličan je učenik. Trenutačno pohađa 5. razred. Trenira košarku i svira gitaru. Ima posebne vještine za fino crtanje. Ove je godine primio sakrament svete pričesti. Redovito idemo na kontrole. Redovito molimo.

Ja svakoga dana zahvalim širokobriškim mučenicima, barem im jednom ime spomenem. Tako gotovo 11 godina. »Totalna ageneza corpus callosa« ostala je samo ispisana na papiru. U mojoj obitelji samo zahvala. Bogu i fratrima koji su mučki ubijeni u Širokom Brijegu 1945., a ubilo ih je zlo veće i od najvećega zla. Čuli su i uslišili moju molitvu. Pokoj vječni daruj im Gospodine.

I dalje ne prestajem vjerovati kako su mi pomogli i kako mi pomažu. Oni su vratili vjeru i Boga u moj život. ✍️

Dekret pape Urbana VIII.

U skladu s dekretom pape Urbana VIII. i uredbom II. vat. sabora izjavljujemo da ne želimo preteći sud Crkve kome se potpuno podvrgavamo. Riječi »mučenik«, »mučeništvo«, »čudesa« i slično imaju u ovom glasilu samo vrijednost ljudskog svjedočenja.

STOPAMA POBIJENIH

glasilo Vicepostulature postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subraće«, XIII., 1 (24), Široki Brijeg, 2020., siječanj – srpanj, 2020.

Glavni i odgovorni urednik:
fra Miljenko Stojić, vicepostulator

Lektura i korektura:
Zdenka Leženić

Adresa:
Kard. Stepičca 14, 88220 Široki Brijeg
Avenija G. Šuška 2, 10040 Zagreb

Veza:
tel.: +387 39 700-325
faks: +387 39 702-936
e-pošta: mostar@pobijeni.info
internet: www.pobijeni.info

Grafički prijelom i tisak:
FRAM-ZIRAL, Mostar

Glasilo izlazi polugodišnje:
siječanj i srpanj

Stare brojeve, osim ovoga posljednjeg, možete u pdf obliku preuzeti sa stranica portala pobijeni.info u poglavlju Izdavaštvo.

Cijena pojedinog primjerka:
3 KM; 12 KN; 3,75 EUR; 4,25 CHF;
6,50 USD; 6,50 CAD

Godišnja pretplata (s poštarinom):
BiH 7,5 KM; RH 33 KN; EU 7,5 EUR;
CH 8,50 CHF; SAD 13 USD; Canada 13 CAD

Slanje pretplate, dobrovoljnih priloga...:

a) poštanskom uputnicom
b) UniCredit Bank d.d. Mostar;
Korisnik: Hercegovačka franjevačka
provincija;

Svrha: prilog Vicepostulaturi
žiro-račun: 3381602276649744
devizni račun:
IBAN: BA393381604876650839
SWIFT: UNCRBA22

ISSN: 1840-3808

RIJEČ UREDNIKA

fra Miljenko Stojić

Dragi čitatelji!

Okolnosti oko nas takve su kakve jesu. Ne možemo ih silom promijeniti, možemo samo raditi na sebi i tako suzbiti zlo na ovome svijetu. A to je obveza svakoga od nas, ne samo nekih.

Zbog toga se trebamo svi uključiti u suočavanje s našom prošlošću. Ona nije onakva kakvom su nam je predstavljali kroz punih 45 godina, a i danas bi. Sebe su tada prozvali narodom, a pravom su narodu stavili brnjicu na usta. Postao je toga konačno svjestan i Europski parlament. Nedavno se ponovno oglasio o komunizmu. Ovaj put njegove su riječi tako jasne i odriješite. Nedvojbeno, komunizam je isto zlo kao što su to nacionalsocijalizam i fašizam. Jednom riječju, nazivamo ih »totalitarnima«. Žrtve trebaju dobiti zadovoljtinu, a taj sustav treba otići u mrak povijesti. Ako slučajno do sada nismo čitali te riječi, učinimo to što prije. Ne smijemo reći da nas se ne tiču jer time ćemo se svrstati na stranu neljudskih režima.

Nama kršćanima ovo nije ništa novo. Ta davno smo prozreli što to »dobroga« donosi komunizam. Žrtve koje je zadao drugima brojili smo na milijune. Borio se protiv čovjeka i protiv Boga proglašivši sebe božanstvom. Naravno da to tako ne može ići.

Jedna od stvari koju trebamo učiniti jest iznijeti na vidjelo sve činjenice o djelovanju komunizma, u našem slučaju jugokomunizma, ako ih posjedujemo. Samo tako ponovno će se uspostaviti narušeni sklad i pravednost. Na krivim

temeljima ne možemo graditi siguran dom. To će ujedno pomoći i potomcima bivših pristaša jugokomunističkoga sustava da se oslobode. Moramo znati da nije lako sebi i drugima priznati kako su ti predci pripadali zloj ideologiji. Ali se to priznati mora. Ne bude li toga priznanja, zlo se prenosi u nove naraštaje i truje ih. U skladu s ovim, svatko onaj tko dopušta da činjenice propadnu, čin grijeh. Bog nas ne poziva da štitimo zlo, već nas uvijek poziva da štitimo dobro. I u skladu s tim trebamo djelovati.

Vicepostulatura je uvijek pokušavala i pokušava iznijeti istinu na vidjelo, ma kakva ona bila. To joj je temeljna zadaća. Podrazumijeva se da pritom ne progona počinitelje, ona samo razotkriva zlo. Na počiniteljima je pokajati se, primiti ispruženu ruku i onda kao novi ljudi nastaviti dalje. Pogriješiti se u životu može, ali se ne smije ostati tvrdoglavo u toj pogriješci.

Da su pobijeni naši fratri bili na pravoj strani, govore i znakovi te moguća čudesa koja se događaju po njihovu zagovoru. Nešto od toga donosimo i u ovom broju ne želeći nimalo preteći sud Crkve. Raduju nas ta svjedočenja jer su na izgradnju svima nama. Nismo kršćani samo po imenu, nego i po djelovanju. Toliko nam je puta to Isus kazao, pa i onim svojim tjeranjem trgovaca iz Hrama. Nije ih mrzio, samo im je želio reći kako se trebaju ponašati.

Poslušajmo svoga Boga. Učinit će da nam uvijek bude

mir i dobro!

IZ SADRŽAJA

Iz ljetopisa	4	Odjek u puku	27
Stratišta	13	Nagradni natječaj	28
Glas o mučeništvu	17	Podsjetnik	41
Glas o znakovima	25	Povijesne okolnosti	58